

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 113/2015-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka o prijatej sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou Nechala & Co., s. r. o., Továrenská 10, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Pavel Nechala, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 57/2011 a jeho rozsudkom z 28. júna 2012, ako aj namietaného porušenia základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena zaručeného v čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 3/2013 a jeho uznesením z 30. januára 2013 takto

r o z h o d o l :

Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 3/2013 a jeho uznesením z 30. januára 2013 p o r u š e n é b o l o .

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 3/2013 z 30. januára 2013 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

██████████ finančné zadosťučinenie n e p r i z n á v a .

Najvyšší súd Slovenskej republiky je p o v i n n ý uhradiť ██████████ trovy konania v sume 275,96 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatšesť centov) na účet jej právneho zástupcu advokátskej kancelárie Nechala & Co., s. r. o., Továrenská 10, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Pavel Nechala, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 113/2015-22 z 8. apríla 2015 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť ██████████, ██████████ (ďalej len „sťažovateľka“), v časti, ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 57/2011 a jeho rozsudkom z 28. júna 2012 a porušenie základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena zaručeného v čl. 19 ods. 1 ústavy a základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej

len „najvyšší soud“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 3/2013 a jeho uznesením z 30. januára 2013.

Ústavný súd vo zvyšnej časti, t. j. v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu postupom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 73/2007 a jeho rozsudkom z 8. decembra 2010, sťažnosť sťažovateľky odmietol pre nedostatok jeho právomoci na jej prerokovanie.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola rozsudkom okresného súdu č. k. 2 T 73/2007-1164 z 8. decembra 2010 uznaná vinnou z trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 ods. 1 písm. b) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení účinnom do 31. augusta 2003 (ďalej len „Trestný zákon“), za čo bola odsúdená na úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 10 mesiacov, výkon ktorého bol podmiennečne odložený na skúšobnú dobu 18 mesiacov.

Proti tomuto rozhodnutiu súdu prvého stupňa podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom krajský súd rozsudkom č. k. 2 To 57/2011-1206 z 28. júna 2012 rozhodol tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. d) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) rozsudok okresného súdu vo výroku o vine v bode 2 a celý výrok o treste zrušil a sám rozhodol, že sťažovateľku podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku pri nezmenenom výroku o vine v bode 1 odsúdil na peňažný trest vo výmere 2 000 € a pre prípad, že by výkon peňažného trestu bol úmyselne zmarený, ustanovil náhradný trest odňatia slobody na 2 mesiace. Ďalším výrokom odvolací súd podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sťažovateľku podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku oslobodil spod obžaloby pre skutok uvedený v obžalobe Okresnej prokuratúry Považská Bystrica sp. zn. 1 Pv 535/2004 z 29. marca 2007 v bode 2, pretože skutok nie je trestným činom.

Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré však najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Tdo 3/2013 z 30. januára 2013 podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku

odmietol ako také, ktoré bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

Podľa názoru sťažovateľky uvedenými postupmi a rozhodnutiami všeobecných súdov boli porušené ňou označené základné práva, a to z dôvodu nedostatočného odôvodnenia týchto rozhodnutí, ako aj z dôvodu odňatia jej možnosti konať pred súdom.

Všeobecné súdy právoplatne odsúdili sťažovateľku za skutok, ktorého sa mala dopustiť ako starostka obce Zemianske Kostofany (ďalej len „obec“) tým, že ústnym pokynom daným mzdovej účtovníčke obce spôsobila pozastavenie vyplácania uznesením obecného zastupiteľstva schválených odmien jeho poslancom, a to napriek tomu, že jej takáto právomoc nevyplývala zo zákona ani zo štatútu obce, v dôsledku čoho neboli poslancom odmeny vyplatené.

Sťažovateľka je však presvedčená, že týmto úkonom nerealizovala zverenú právomoc, a to aj z dôvodu, že ústny pokyn, ktorým pozastavila vyplácanie odmien poslancom obecného zastupiteľstva, nebol „*vynutiteľný donucovacou mocou štátu*“, a taktiež tento v sebe neobsahuje „*prvok moci a rozhodovania*“. Neboli preto naplnené znaky skutkovej podstaty trestného činu kladeného jej za vinu. V trestnom konaní, ako tvrdí sťažovateľka, „*nebol preukázaný úmysel spôsobiť škodu, alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech*“.

Sťažovateľka tvrdí, že krajský súd nesprávnym vyhodnotením zistených skutočností dospel „*k aplikácii takého ustanovenia zákona, ktoré viedlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu konania sťažovateľky*“. Sťažovateľka je toho názoru, že „*keďže jej ako starostke neprináležalo oprávnenie rozhodovať o odmenách poslancov, nemohlo dôjsť k prekročeniu právomoci v tejto časti... Ústny pokyn sťažovateľky nevyplatiť odmeny nie je rozhodnutím, nemá žiadne právne účinky a je v podstate len správno-organizačným aktom.*“. Z uvedeného teda podľa sťažovateľky vyplýva, že „*nenaplnila znaky skutkovej podstaty trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa, pretože jednak vydaním ústneho*

pokynu neprekročila svoju právomoc a napokon takýto ústny pokyn nie je rozhodnutím a sám o sebe ani nespôsobuje zánik nároku na odmenu dotknutých poslancov, ktorý si... mohli uplatniť v občianskom súdom konaní“. S týmito tvrdeniami sa všeobecné sudy vo svojich rozhodnutiach nevysporiadali a ich „formalistický prístup k výkladu zákonných práv a povinností“ považuje sťažovateľka za nedostatočný.

Rozsudok krajského súdu považuje sťažovateľka za svojvoľný a arbitrárny a jeho závery za zjavne neodôvodnené.

Pokiaľ ide o uznesenie najvyššieho súdu, sťažovateľka považovala podmienky dovolania za splnené a toto smerovalo proti rozhodnutiu, ktoré bolo možné napadnúť dovolaním. Ako sťažovateľka uviedla, *„Žiadne z ustanovení Trestného poriadku nepodporuje výklad, ktorý Najvyšší súd... uvádza vo svojom uznesení a ktorým odôvodňuje odmietnutie dovolania.“*. Sťažovateľka sa *„nestotožňuje s výrokom Uznesenia NS a ani právnym názorom prezentovaným v odôvodnení Uznesenia NS. Nie je akceptovateľný stav, že osoba, ktorá bola rozhodnutím súdu uznaná za vinnú (verejne sa považuje za osobu, ktorá spáchala trestný čin!), sa nemôže brániť na súde a dosiahnuť rozhodnutie, v zmysle ktorého by bola spod obvinení oslobodená. Nie je akceptovateľné tvrdenie, že vykonaním peňažného trestu musí tejto odsúdenej osobe postačovať, že sa na ňu už viac nebude hľadieť v zmysle trestného práva akoby odsúdená bola a teda bude považovaná za bezúhonnú a vo výpise z registra trestov sa jej zahladené odsúdenie neuvádza.*

Akceptovanie uvedeného právneho názoru je neprípustné, nakoľko je v rozpore so základným právom každého človeka na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena... Nemožnosť sťažovateľky dovoliť sa voči rozhodnutiam, ktoré viedli k jej odsúdeniu, znemožňuje sťažovateľke brániť svoju dôstojnosť, česť, dobrú povesť a meno, ktoré boli uvedeným odsúdením vážne ohrozené.

Sťažovateľka má za to, že Najvyšší súd... mal o dovolaní riadne konať a rozhodnúť. S poukazom na... uvedené máme za to, že konaním Najvyššieho súdu..., došlo k porušeniu práva sťažovateľky na prístup k súdu a spravodlivé súdne konanie, čím jej bola odňatá možnosť konať pred súdom.“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„... Krajský súd v Trenčíne vo veci vedenej pod sp. zn. 2 To/57/2011 porušili základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. 5 Tdo 3/2013 porušil základné právo sťažovateľky na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena zaručené v čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na súdnu a inú právnu ochranu zaručené v čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky.

... rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 28. 06. 2012, sp. zn. 2 To/57/2011 a Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 01. 2013, sp. zn. 5 Tdo 3/2013 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 10.000 EUR, ktoré sú..., Krajský súd v Trenčíne a Najvyšší súd Slovenskej republiky povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľke do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v sume 323,50 EUR, ktorú sú..., Krajský súd v Trenčíne a Najvyšší súd Slovenskej republiky povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa.... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Podpredseda krajského súdu (poverený vybavením veci) prípisom sp. zn. Spr 144/2015 zo 4. mája 2015 predložil ústavnému súdu vyjadrenie predsedu vo veci konajúceho senátu, ktorý k veci okrem iného uviedol:

„Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu... vyplýva, že... argumentáciou týkajúcou sa... právneho posúdenia skutku sa krajský súd zaoberal v dostatočnej miere nevyhnutnej na rozhodnutie, pričom... poukázal na jednotlivé ustanovenia nielen Trestného zákona, ale v spojitosti s právnym posúdením a postavením sťažovateľky ako verejného činiteľa v čase vydania pokynu aj na ustanovenia Zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení... účinného

v čase skutku, na základe ktorých dospel k záveru, že pokyn na pozastavenie vyplácania odmien poslancom obecného zastupiteľstva nebol len správno-organizačným aktom. Sťažovateľka nepochybne ako starostka obce mohla postupovať len v rozsahu a medziach dovolených zákonom, preto najmä s poukazom na ustanovenia § 13 ods. 5, 6 Zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení..., účinného v čase skutku nemôže ísť len o správno-organizačný akt, pretože takýto pokyn sa týkal zastavenia výkonu uznesenia obecného zastupiteľstva č. 37/99 zo dňa 2. februára 1999. Taktiež sa krajský súd zaoberal aj obranou sťažovateľky a jej motívom, že pozastavila vyplácanie odmien z dôvodu, že títo riadne nepracovali. Krajský súd skonštatoval, že takéto tvrdenie neobstojí, čo aj odôvodnil.

... považujem argumenty sťažovateľky vo vzťahu k nevysporiadaniu sa s jej obhajobou a tvrdeniami, vytýkanému formalistickému prístupu k výkladu zákonných práv a povinností, ako aj namietanej svojvoľnosti a arbitrárnosti vo vzťahu k rozsudku krajského súdu za zjavne neodôvodnené.

... som toho názoru, že krajský súd postupoval v súlade so zákonom a jeho rozhodnutím zo dňa 28. júna 2012, sp. zn. 2 To/57/2011, a postupom, ktorý tomuto rozsudku predchádzal, nedošlo k porušeniu sťažovateľkou označených základných práv.“

Podpredseda krajského súdu sa s obsahom vyjadrenia predsedu konajúceho senátu stotožnil a doplnil, že «napadnuté rozhodnutie tunajšieho súdu nepovažujem za nedostatočne odôvodnené, a teda za rozporné s ustanovením § 168 ods. 1 Trestného poriadku.

Pokiaľ ide o správnosť zisteného skutkového stavu veci, sama sťažovateľka v podanej sťažnosti potvrdzuje, že z jej strany došlo ku konaniu, zo spáchania ktorého bola uznaná vinnou, keď v podanej sťažnosti namieta len to, že „... týmto svojim konaním popísaným v bode 1./ obžaloby... nenaplnila znaky skutkovej podstaty trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa...“... Z uvedených dôvodov je odôvodnenie napadnutého rozsudku tunajšieho súdu možné považovať za súladné s ustanovením § 168 ods. 1 Trestného poriadku v časti, týkajúcej sa odôvodnenosti zistených skutkových okolností v súdnom konaní.

... môžem konštatovať, že odôvodnenie rozsudku obsahuje poukaz na znenie zákonných ustanovení, ktoré tunajší súd na vec aplikoval. Predseda senátu v odôvodnení rozsudku poukázal tiež na právomoci starostu a na to, že sťažovateľka podľa názoru senátu svojim konaním... prekročila uvedené právomoci starostu v zmysle § 158 ods. 1 písm. b) Trestného zákona, účinného v rozhodnej dobe.

... odôvodnenie napadnutého rozsudku... aj po právnej stránke obsahuje odpovede na rozhodujúce skutočnosti, pričom podľa ustálenej súdnej praxe nie je porušením práva na náležité odôvodnenie rozhodnutia, ak dôvody rozhodnutia nie sú v súlade s predstavami strany v konaní.».

Podpredseda krajského súdu zároveň oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní v konaní pred ústavným súdom o prijatej sťažnosti.

Najvyšší súd sa k veci vyjadril prípisom č. k. KP 3/2015-22 z 11. mája 2015, v ktorom predseda senátu „5 T“ uviedol:

„Názor senátu 5 T Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na riešenie otázky prípustnosti (resp. v konkrétnom prípade neprípustnosti) dovolania je vyjadrený v odôvodnení dotknutého uznesenia sp. zn. 5 Tdo 3/2013. Poukazujem naň a nemám k nemu čo dodať. Podotýkam, že Najvyšší súd Slovenskej republiky podrobne odôvodnil, prečo je dovolanie proti rozsudku v prípade zahladenia odsúdenia neprípustné a prečo ho bolo treba vo veci sťažovateľky... postupom podľa § 382 písm. f) Tr. por. odmietnuť.

Súčasne poukazujem na to, že vo veci iného sťažovateľa, vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. III. ÚS 331/2014, v ktorej sťažovateľ tiež namietal porušenie základného práva na súdnu ochranu... z toho istého dôvodu odmietnutia dovolania uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky..., pre jeho neprípustnosť pri zahladení odsúdenia, Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením z 22. mája 2014 sťažnosť sťažovateľa odmietol.“

Najvyšší súd takisto súhlasil s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

Sťažovateľka (jej právny zástupca) k vyjadreniam krajského súdu a najvyššieho súdu nezaujala žiadne stanovisko. Listom z 26. mája 2015 však oznámila, že „s rozhodnutím vo vyššie označenej veci bez nariadenia verejného ústneho pojednávania súhlasí“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani

právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Predmetom sťažnosti, ktorú ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 113/2015-22 z 8. apríla 2015 prijal na ďalšie konanie, je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 57/2011 a jeho rozsudkom z 28. júna 2012 a porušenie základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena zaručeného v čl. 19 ods. 1 ústavy a základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 3/2013 a jeho uznesením z 30. januára 2013.

Vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu sťažovateľka porušenie svojho základného práva vidí v tom, že toto je svojvoľné, arbitrárne a zjavne neodôvodnené.

Pokiaľ ide o rozhodnutie najvyššieho súdu, sťažovateľka ho považuje za nepresvedčivé, v ktorom ide o nesprávny výklad ustanovení Trestného poriadku upravujúcich dovolanie, pretože žiadne z týchto ustanovení nepodporuje výklad, ktorý najvyšší súd uvádza a ktorým odôvodňuje odmietnutie jej dovolania. Akceptovanie tohto právneho názoru je podľa názoru sťažovateľky neprijateľné, pretože je v rozpore so základným právom na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti

a na ochranu mena. Postup najvyššieho súdu sťažovateľka vyhodnotila ako taký, ktorým jej bolo odňaté právo konať pred súdom.

Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma.

Z pohľadu ústavnoprávneho teda treba určiť povahu prípadov, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd. V konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva (m. m. I. ÚS 331/09, I. ÚS 316/2011). Inými slovami, v prípadoch posudzovania individuálnych sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je úlohou ústavného súdu preskúmať príslušné právne predpisy a prax *in abstracto*, ale obmedziť sa, nakoľko je to len možné, na posúdenie konkrétneho prípadu na účely zistenia, či spôsob,

akým boli uvedené predpisy aplikované alebo sa dotkli sťažovateľa, viedol k porušeniu ústavy a príslušných medzinárodných zmlúv.

II. 1.1 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 3/2013 a jeho uznesením z 30. januára 2013

Sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd pri posudzovaní podaného mimoriadneho opravného prostriedku pochybil, ak ho vyhodnotil ako neprípustný z dôvodu, že odsúdenie sťažovateľky bolo zahladené, v dôsledku čoho sa na ňu hľadelo, ako keby nebola odsúdená.

Ústavný súd k problematike (ne)prípustnosti dovolania proti právoplatnému konečnému rozhodnutiu v trestnom konaní po zahlodení odsúdenia páchatel'a trestného činu prijal uznesením č. k. PLz. ÚS 4/2015-11 z 18. marca 2015 zjednocujúce stanovisko, z ktorého vyplýva, že „Odsúdenému, ktorému bol uložený peňažný trest a ktorý tento uložený peňažný trest vykonal zaplatením sumy peňažného trestu, nemožno odoprieť právo podať dovolanie len z dôvodu, že jeho odsúdenie bolo zahladené, keďže by tým neprímeraným spôsobom a v rozpore s podstatou a účelom inštitútu dovolania došlo k obmedzeniu prístupu odsúdeného k súdnej ochrane, čím by sa zasiahlo do podstaty a zmyslu základného práva na súdnu ochranu.“.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia sp. zn. 5 Tdo 3/2013 z 30. januára 2013, ktorým podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 2 To 57/2011 z 28. júna 2012 odmietol, uviedol okrem iného tieto relevantné skutočnosti:

„Výkonom peňažného trestu sa... na obvinenú [REDAKOVANÉ] hľadí, akoby nebola odsúdená.

Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorý znamená vážny prielom do právoplatnosti a predpokladanej stability konečného a vykonateľného rozhodnutia. Jeho zmyslom je, za prísne vymedzených podmienok, zvrátenie existencie odsúdenia páchatel'a, aby nedošlo k trestno-právnomu následku, t. j. sankcii spojenej s týmto odsúdením.

Práve preto, že ide o prielom do naznačenej stability konečného a vykonateľného rozhodnutia na základe tohto mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým sa dáva možnosť dvom hlavným proti sebe stojacím stranám v trestnom konaní (odhliadajúc od práva ministra spravodlivosti, ktorý nie je stranou v konaní) prokurátorovi a obvinenému dosiahnuť vyvolanie mimoriadneho konania pred najvyšším súdom na preskúmanie niektorých právoplatných rozhodnutí, zákon obmedzuje možnosť podania dovolania len obmedzenému okruhu subjektov, v obmedzenom rozsahu, zo špecificky vymedzených, kvalifikovaných dôvodov a len proti niektorým vymedzeným rozhodnutiam.

Keďže sa možnosť tohto opravného prostriedku dáva predovšetkým dvom hlavným proti sebe stojacím stranám v konaní, základným princípom, ktorým sa musí tento inštitút mimoriadneho opravného prostriedku riadiť, je princíp rovnosti strán a to jednak čo do možnosti podania tohto opravného prostriedku, tak aj v samotnom procese, v konaní o ňom pred súdom. Pri dodržaní tejto základnej zásady v trestnom konaní by bolo proti jej zmyslu i princípu spravodlivosti, aby jedna strana mala možnosť dovolať sa mimoriadnym opravným prostriedkom konania na najvyššom súde vo veci, v ktorej už bol trest vykonaný a zahladený s účinkami, že sa na páchatela hľadí akoby nebol odsúdený. Ak by túto možnosť mal obvinený, nutne by musela byť pripustená i u generálneho prokurátora (odhliadajúc od ministra spravodlivosti, ktorý nie je stranou v konaní)...

V § 368 ods. 2 Tr. por. sú uvedené rozhodnutia,... proti ktorým možno podať dovolanie. Pod jeho písmenom a/ sa uvádza rozsudok a trestný rozkaz, bez bližšej špecifikácie, aký rozsudok sa má na mysli. V nadväznosti na ostatné ustanovenia Trestného poriadku o dovolaní i tie, ktoré sa týkajú rozsudku je zrejmé, že sa má na mysli tak odsudzujúci, ako aj oslobodzujúci rozsudok.

Odsudzujúcim rozsudkom v zmysle § 163 až § 168 Tr. por. treba rozumieť taký, ktorý obsahuje výrok o vine páchatela a ak nedošlo k upusteniu od potrestania, výrok o treste a prípadné ďalšie výroky o náhrade škody alebo o ochrannom opatrení. Odsudzujúcim rozsudkom teda treba rozumieť taký rozsudok, na základe ktorého existujú účinky, že sa na páchatela hľadí ako na odsúdeného.

Pokiaľ nastávajú, či už priamo na základe zákona, ako je tomu pri upustení od potrestania (§ 24 ods. 2 Tr. zák. č. 140/1961 Zb., resp. § 40 ods. 2 Tr. zák. v súčasnosti

účinného), alebo po výkone niektorých druhov trestov (napr. v predmetnom prípade § 54 ods. 5 Tr. zák. č. 140/1961 Zb., resp. § 92 ods. 2 Tr. zák. v súčasnosti účinného, v spojení s jeho § 93 ods. 1) alebo na základe rozhodnutia súdu, pri zahľadení odsúdenia, právne dôsledky spojené s fikciou neodsúdenia, že sa v zmysle zákona hľadá na páchatela ako keby odsúdený nebol, potom treba do všetkých dôsledkov právne považovať za neexistujúce odsudzujúce rozhodnutie takej osoby, na ktorú sa hľadá akoby odsúdená nebola.

Predpokladom na podanie dovolania, ako mimoriadneho opravného prostriedku, je existencia odsúdenia páchatela. Pokiaľ platí fikcia neodsúdenia, ktorú zákonodarca spojil s inštitútom zahľadenia odsúdenia, nemožno ju chápať podmienene tak, že pre určité prípady v trestnom konaní (ale i mimo neho) platí a pre niektoré nie.

Zahľadenie odsúdenia spojené so zákonnou fikciou neodsúdenia, znamená, okrem iných dôsledkov spojených s bezúhonnosťou určitej osoby, že vo výpise z registra trestov sa jej zahľadené odsúdenie už neuvádza. V oblasti trestno-právnej zanikajú nepriaznivé následky spojené s odsúdením páchatela. Treba vychádzať z toho, že neexistuje odsúdenie, ktoré by bolo dôvodom prirážajúcej okolnosti alebo recidívy trestnej činnosti. Zahľadením odsúdenia s fikciou neodsúdenia môže taká osoba preukazovať stav svojej bezúhonnosti. Nie je už povinná pri rôznych príležitostiach, napr. pri prijímaní do zamestnania, pri žiadostiach o niektoré povolenia, oprávnenia a pod. uvádzať odsúdenie, ktoré bolo zahľadené. Platí to aj obrátene zo strany iných subjektov vo vzťahu k tejto osobe. Odpadnutie prekážky odsúdenia teda môže viesť k vzniku alebo k obnoveniu takých právnych vzťahov, ktoré občan nemohol nadobudnúť alebo sa ich nemohol dožadovať, pokiaľ existovala prekážka odsúdenia páchatela.

Keďže v dôsledku toho, že odsúdenie bolo zahľadené, môžu vznikať nové právne vzťahy, ktoré by inak nemohli nastať, ak aby neexistovala podmienka bezúhonnosti, potom by bolo vážnym zásahom do stability právnych vzťahov, ak by na základe dovolania niektorej z dvoch hlavných strán v trestnom konaní alebo dovolania ministra spravodlivosti bolo možné zvrátiť nový právny stav vznikajúci po vykonaní trestu a zahľadení odsúdenia spojeného s fikciou neodsúdenia.

Výrazne by sa v takom prípade nepriaznivo vo vzťahu k osobe, u ktorej bolo odsúdenie zahľadené, prejavilo podanie dovolania prokurátorom, alebo ďalším oprávneným

subjektom, v neprospech takejto osoby. Nebolo by žiaduce, aby v takom prípade, keď už páchatel vykonal trest a došlo aj k zahladeniu odsúdenia, aby generálny prokurátor, eventuálne minister spravodlivosti, mohol podávať tento mimoriadny opravný prostriedok v neprospech obvineného, smerujúceho k zhoršeniu jeho postavenia a umožniť tak otvorenie takého trestno-právneho vzťahu, ktorý už bol ukončený a zvrátiť tak priaznivé dôsledky pre páchatela spočívajúce v tom, že sa na neho hľadí akoby nebol odsúdený. Dobrodenie, ktoré dáva zákonodarca v podobe bezúhonnosti, na základe fikcie neodsúdenia osoby, u ktorej bolo odsúdenie zahladené, by strácalo svoj zmysel.

Rovnosť strán v konaní a záujem na stabilite právnych vzťahov však predpokladá aj opak, že ani na základe dovolania obvineného nie je možné právoplatné a už aj vykonané a zahladené odsúdenie s dôsledkami fikcie neodsúdenia, meniť.

Preto ak nastal zo zákona (alebo na základe rozhodnutia súdu) stav zahľadania odsúdenia, ktorý má znamenať, že neexistuje odsúdenie, ktorým sa uložila sankcia, jeho dôsledkom musí byť i to, že žiaden zo subjektov oprávnených na podanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, už ho nemôže podať.

V predmetnom prípade vychádzajúc z danej zákonnej fikcie neodsúdenia obvinenej, predpokladanej v ustanovení § 54 ods. 5 Trestného zákona č. 140/1961 Zb., ktorý sa v posudzovanej veci aplikoval, Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje dovolanie obvinenej [REDAKOVANÉ] za neprípustné, lebo nesmeruje proti existujúcemu odsudzujúcemu rozhodnutiu, proti ktorému by ho bolo možné podať v zmysle § 368 ods. 1 a 2 Tr. por. Preto dovolanie obvinenej podľa § 382 písm. f/ Tr. por. odmietol.“

Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že v obdobnej veci už rozhodol nálezmi sp. zn. II. ÚS 529/2013 z 15. apríla 2015 a sp. zn. III. ÚS 114/2015 z 2. júna 2015, ktorých predmetom bol prieskum uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 16/2013 zo 14. mája 2013 a sp. zn. 1 Tdo V 5/2013 z 30. mája 2013 založených na v podstate totožnej argumentácii, akú použil aj v aktuálne napadnutom uznesení z 30. januára 2013 (sp. zn. 5 Tdo 3/2013). Výsledkom uvedených konaní pred ústavným súdom bolo zrušenie rozhodnutí najvyššieho súdu kvôli ich zásahu do základného práva na súdnu ochranu a aj práva na spravodlivé súdne konanie sťažujúcich sa fyzických osôb.

Pretože označené nálezy sp. zn. II. ÚS 529/2013 z 15. apríla 2015 a sp. zn. III. 114/2015 z 2. júna 2015 vychádzajúce zo záverov zjednocujúceho stanoviska prijatého uznesením č. k. PLZ. ÚS 4/2015-11 z 18. marca 2015 sa načrtnutej problematike venovali vyčerpávajúcim spôsobom, ústavný súd aj v tejto veci zopakuje v nich prijaté závery.

Ústavný súd akceptuje tvrdenie najvyššieho súdu, že zákon obmedzuje možnosť podania dovolania len obmedzenému okruhu subjektov, v obmedzenom rozsahu, zo špecificky vymedzených kvalifikovaných dôvodov a len proti niektorým vymedzeným rozhodnutiam. Taktiež sa ústavný súd stotožňuje s právnym názorom najvyššieho súdu, pokiaľ ide o vymedzenie podstaty a účelu inštitútu dovolania. Precizovanie podmienok, dôvodov, ako aj okruhu osôb oprávnených podať dovolanie je prejavom faktu, že dovolanie predstavuje mimoriadny opravný prostriedok, ktorého možnosť uplatnenia má byť v porovnaní s riadnymi opravnými prostriedkami podstatne užšia, keďže dovolanie a rozhodnutie o ňom spravidla narúša stabilitu konečného a vykonateľného, resp. v niektorých prípadoch už aj vykonaného rozhodnutia súdu. Vzhľadom na zákonom podrobne vymedzené podmienky, dôvody, ako aj okruh osôb oprávnených podať dovolanie je v rozpore s podstatou a účelom inštitútu dovolania, aby v aplikačnej súdnej praxi dochádzalo k akejkoľvek ďalšej redukcii zákonom ustanovených podmienok, dôvodov a okruhu osôb oprávnených podať dovolanie.

Najvyšší súd argumentuje tým, že priznanie práva podať dovolanie odsúdenému, u ktorého nastali účinky zahladenia odsúdenia, by bolo v rozpore s princípom rovnosti procesných strán, keďže ak by túto možnosť mal odsúdený, nutne by musela byť pripustená aj u generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“). V dôsledku toho by generálny prokurátor mohol podať odvolanie aj v neprospech odsúdeného, ktorý by smeroval k zhoršeniu jeho postavenia. To by následne umožňovalo otvorenie trestnoprávneho vzťahu, ktorý už bol ukončený, a zvrátenie priaznivých dôsledkov pre odsúdeného spočívajúcich v tom, že sa na neho hľadí, akoby nebol odsúdený.

Takúto argumentáciu najvyššieho súdu možno považovať práve za redukciu zákonom ustanovených podmienok, dôvodov a okruhu osôb oprávnených podať dovolanie. Legalizujúcim dôvodom takejto redukcie nemôže byť argumentácia založená na rešpektovaní princípu rovnosti procesných strán, pretože neexistuje legitímny dôvod ani cieľ, pre ktorý by nebolo možné priznať rovnaké procesné práva pre všetky procesné strany. V danom prípade priznať právo podať dovolanie aj proti rozhodnutiu, ktoré vykazuje nezákonnosť a ktoré odsúdený medzičasom vykonal. Priznanie, a teda uplatnenie tohto procesného práva vo svojich dôsledkoch znamená naplnenie, a nie popretie podstaty princípu rovnosti procesných strán.

Neprípustnosť dovolania podaného odsúdeným, ktorý už vykonal uložený trest (v tomto prípade peňažný), nemožno bez ďalšieho vyvodzovať ani z explicitného znenia príslušných ustanovení Trestného poriadku vzťahujúcich sa na dovolanie. Rozhodnutím, ktorým bola vec právoplatne skončená, je okrem iného aj rozsudok, ktorým bol uložený trest.

Ústavne neudržateľným je právny záver najvyššieho súdu, že odsudzujúcim rozsudkom treba rozumieť taký rozsudok, na základe ktorého existujú účinky, že sa na páchatel'a hľadí ako na odsúdeného.

Na rozdiel od názoru najvyššieho súdu, že je potrebné do všetkých dôsledkov právne považovať za neexistujúce odsudzujúce rozhodnutie takej osoby, na ktorú sa hľadí, akoby odsúdená nebola, a že predpokladom na podanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je existencia odsúdenia páchatel'a, je ústavný súd presvedčený, že z hľadiska prípustnosti podania dovolania je bez významu, či sa v dôsledku zahľadania odsúdenia hľadí na osobu odsúdeného ako na osobu, ktorá odsúdená nebola, keďže z hľadiska prípustnosti podania dovolania je rozhodujúce to, či existuje odsudzujúce rozhodnutie a či toto odsudzujúce rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Inak povedané, podmienkou podania dovolania je existencia už samotného odsúdenia páchatel'a – podmienkou nie je absencia

zahľadania odsúdenia spojená so zákonnou fikciou neodsúdenia. Fikcia neodsúdenia sťažovateľky vyplýva z vykonania peňažného trestu uloženého na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku, pričom odopretím práva podať dovolanie proti takémuto právoplatnému rozhodnutiu by nebolo možné naplniť deklarovaný účel inštitútu dovolania, ktorým je odstrániť účinky založené nezákonným právoplatným rozhodnutím.

Nemožno sa bez výhrad stotožniť ani so závermi najvyššieho súdu týkajúcimi sa preukazovania stavu bezúhonnosti sťažovateľky. Zahľadanie odsúdenia spojené so zákonnou fikciou neodsúdenia nezakladá zánik všetkých nepriaznivých účinkov spojených s odsúdením páchatel'a, pretože tieto nemožno obmedzovať výlučne na skutočnosť, že vo výpise z registra trestov sa páchatel'ovi zahladené odsúdenia neuvádzajú, keďže účinky spojené s vykonaným a zahladeným trestom vo vzťahu k odsúdeniu zostávajú zachované vo forme záznamu v odpise z registra trestov. Práve odpis z registra trestov bez evidovaného odsúdenia páchatel'a je zákonnou podmienkou a predpokladom na plné uplatnenie subjektívnych práv páchatel'a.

Vykonaný a zahladený trest postihuje páchatel'a aj sekundárne, keď už samotné právoplatné rozhodnutie, ktorým bol páchatel' uznaný za vinného a bol mu uložený trest, zakladá pre poškodeného právny titul na uplatnenie práva na náhradu škody v civilnom konaní (pokiaľ náhrada škody nebola poškodenému priznaná už v trestnom konaní).

Vo všeobecnosti nemožno opomenúť ani skutočnosť, že so zahladením odsúdenia páchatel'a nezanikajú ďalšie účinky spojené s uloženým, ale zahladeným trestom, ako je napr. strata vážnosti v spoločnosti, keď účelom uloženého trestu je v zmysle ustanovenia § 34 ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov okrem iného aj vyjadriť morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou, ktorý je naplnený už právoplatným uložením trestu, pričom jeho vykonaním a následným zahladením tieto účinky nezanikajú a nie sú ani automaticky reparované.

Osobitne je potrebné zdôrazniť, že aj v zmysle judikatúry samotných všeobecných súdov zahladením odsúdenia alebo zákonnou fikciou neodsúdenia právne zaniká iba skutočnosť odsúdenia za trestný čin, ale nie aj sama skutočnosť, že páchateľ spáchal trestný čin (R 7/1975). Fikcia, v zmysle ktorej sa na páchateľa hľadí, akoby nebol odsúdený, nelikviduje samotný fakt spáchania činu, nebráni tomu, aby súd pri hodnotení osoby páchateľa v neskoršom trestnom konaní pre iný trestný čin prizeral na skutočnosť, že páchateľ spáchal trestný čin, a aby z toho vyvodil príslušné závery z hľadiska sklonu páchateľa k trestnej činnosti, jeho vzťahu k spoločenským hodnotám chráneným Trestným zákonom, možnosti jeho nápravy a podobne. Závažnosť tejto skutočnosti je však zásadne menšia ako závažnosť skutočnosti, že páchateľ už bol odsúdený (R 10/1974).

Účinky spojené s uloženým a zahladeným trestom postihujú odsúdeného v možnosti uplatnenia jeho subjektívnych práv a civilnoprávných vzťahov a možnosť podať dovolanie v danom prípade predstavuje výkon základného práva na súdnu ochranu, pričom právnym poriadkom umelo konštruovaná skutočnosť (fikcia neodsúdenia) nemôže uprieť či znemožniť odsúdenému prístup k mimoriadnemu opravnému prostriedku, ktorého prípadné vyhodnotenie ako dôvodného a oprava vymedzených procesných a hmotnoprávných chýb môže následne v konečnom dôsledku vyústiť do oslobodenia odsúdeného – t. j. preukázania nespáchania trestného činu.

Odopretie práva podať dovolanie odsúdenému len z dôvodu, že sa na neho v dôsledku vykonania uloženého peňažného trestu hľadí, ako keby nebol odsúdený, neprimeraným spôsobom a v rozpore s podstatou a účelom inštitútu dovolania obmedzuje prístup odsúdeného k súdnej ochrane, čím zasahuje do podstaty a zmyslu základného práva na súdnu ochranu.

Pretože všetky uvedené závery ústavného súdu sa vzťahujú na aktuálnu vec sťažovateľky, neprichádzalo do úvahy iné, len vysloviť porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy postupom a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 3/2013 z 30. januára 2013 (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu, bolo namieste využitie právomoci podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, preto napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu. Najvyšší súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

II. 1.2 K namietanému porušeniu základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena zaručeného v čl. 19 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 3/2013 a jeho uznesením z 30. januára 2013

Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že napadnutým postupom a uznesením najvyšší súd porušil aj jej základné právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 ústavy.

Námietkou porušenia tohto základného práva už ústavný súd nepovažoval za potrebné sa zaoberať, pretože to, či došlo k jeho porušeniu alebo nie, závisí od ďalšieho postupu najvyššieho súdu a záverov, ku ktorým sa v predmetnom súdnom konaní v konečnom dôsledku dospeje. Okrem toho ústavný súd prihliadol aj na zásadu

minimalizácie zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľke na ochranu jej označeného základného práva, ktorého porušenie namietala, poskytoval, sa vytvoril priestor na ochranu tohto základného práva v rámci sústavy všeobecných súdov (bod 5 výroku tohto nálezu).

II. 2 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 57/2011 a jeho rozsudkom z 28. júna 2012

V súvislosti s namietaným porušením základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy postupom a rozhodnutím krajského súdu ústavný súd zistil (z odôvodnenia rozhodnutia dovolacieho súdu), že podstata dovolania sťažovateľky podaného proti rozhodnutiu krajského súdu spočívala prakticky v tých istých námietkach ako podstata sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy podanej ústavnému súdu vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu. Pretože ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, opäť vznikol priestor, aby tieto námietky smerujúce proti postupu a rozhodnutiu krajského súdu predovšetkým posúdil a rozhodol o nich k tomu povolaný všeobecný – najvyšší – súd na základe sťažovateľkou podaného mimoriadneho opravného prostriedku. Dovolací súd bude oprávnený a zároveň povinný v prípade zistenia zásahu do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu postupom alebo rozhodnutím odvolacieho súdu tomuto základnému právu poskytnúť ochranu.

Z tohto dôvodu ústavný súd sťažnosti sťažovateľky v tejto časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu postupom a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 To 57/2011 z 28. júna 2012 nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa čl. 127 ods. 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka žiadala o jeho priznanie v sume 10 000 € „z dôvodu porušenia jej základného ľudského práva nakoľko v dôsledku odsúdenia za spáchanie trestného činu, bola poškodená jej česť, dobrá povesť a meno. Zároveň sťažovateľke zanikol aj mandát starostky, a to právoplatným odsúdením za úmyselný trestný čin... Prípád sťažovateľky bol počas celej doby trestného konania, t. j. po dobu viac ako 10 rokov medializovaný prostredníctvom tlače ako aj televízie. Sťažovateľka pociťuje, že jej konaním súdov bola spôsobená nemajetková ujma, došlo k poškodeniu jej mena, právneho postavenia a k zhoršeniu jej spoločenskej prestíže, v dôsledku čoho pociťuje pocity krivdy a nespravodlivosti.

Sťažovateľka má za to, že rozsah zásahu do jej základných práv je mimoriadne závažný. V očiach verejnosti je vnímaná ako osoba, ktorá zneužila postavenie starostky a tým vlastne zneužila dôveru, ktorú jej vo voľbách vyslovili obyvatelia obce...“.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu ústavný súd považoval samotné deklarovanie porušenia označeného základného práva (bod 1 výroku nálezu), ako aj zrušenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu a vrátenie mu veci na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu) vytvárajúce reálny predpoklad pre garantovanie ústavne konformnej ochrany základných práv sťažovateľky za dostatočné. Skutočnosť, že mimoriadnym opravným prostriedkom sťažovateľky sa ešte bude všeobecný súd zaoberať a umožní sa jej zákonom ustanoveným spôsobom domáhať svojich práv, sa zároveň tiež naplní účel, ktorý sťažovateľka sledovala podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd preto dospel k záveru, že v danom prípade nie je v záujme dovŕšenia ochrany porušených práv sťažovateľky potrebné priznať jej aj finančné zadosťučinenie, a preto ho nepriznal (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom a ktoré jej právny zástupca vyčíslil na sumu 323,50 € vrátane DPH za 2 úkony právnej služby.

Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta a jeho hotových výdavkov, a vychádzal pritom z ustanovení § 1 ods. 3, § 9 ods. 1, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 15 písm. a) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky

č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vo veciach zastupovania pred ústavným súdom vykonaný v roku 2013 je 130,17 € a hodnota režijného paušálu predstavuje 7,81 €. Za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2013 (prevzatie a príprava právneho zastúpenia zo 14. mája 2013 a podanie sťažnosti ústavnému súdu z 20. mája 2013) patrí sťažovateľke náhrada trov jej právneho zastúpenia v celkovej výške 275,96 € vrátane režijného paušálu bez DPH.

Pretože právny zástupca sťažovateľky nepredložil ústavnému súdu hodnoverný dôkaz o jeho registrácii na daň z pridanej hodnoty (kópiu osvedčenia), ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov jej právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom iba v sume 275,96 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2015